

God draagt ons; wij dragen elkaar Exodus 16.1-15

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2011; Arnhem-Nijmegen 2020

In Nederland worden jaarlijks meer dan 155.600 mensen geholpen door voedselbanken. Dat is het aantal van 2025.

Wereldwijd lijden ongeveer 690 miljoen mensen honger.

Veel ouders wereldwijd roepen tot God, of tot goden, om brood en water voor hun kinderen. Hoe verschrikkelijk is het wanneer je je eigen kinderen niet kunt voeden.

Waar is God in zulke omstandigheden?

In onze lezingen uit het Oude Testament gaan wij door het boek Exodus, en wij hebben gezien hoe God Israël heeft gered uit armoede en slavernij in Egypte.

Maar nadat zij uit Egypte waren gered, na nog geen maand reizen door de woestijn, had Israël geen voedsel meer.

Geen eten meer... en dit begon tot hen door te dringen nadat Israël juist een heerlijke tijd had gehad in de oase van Elim, waar zij volop voedsel en water hadden.

1. Wij morren zo gemakkelijk

In Elim was veel water, schaduw en rust. Na enkele weken reizen moet Israël zich geweldig hebben gevoeld, rustend in die oase.

God geeft Zijn volk momenten van rust op de reis van het leven. Ik denk dat wij allen soms zulke oase-momenten van vreugde ervaren, momenten van nabijheid van God Zelf. Zouden wij zulke momenten niet willen bevriezen, om in voortdurende vreugde te leven?

Maar het leven is een reis, en als wij God willen dienen op die reis, dan is dat vaak helemaal niet gemakkelijk. Slechts af en toe een oase, maar veel droge en hete woestijn met gebrek aan voedsel.

Toen Israël in de woestijn moeilijkheden ontmoette, begon het te morren. Het woord “morren” wordt zevenmaal gebruikt in dit hoofdstuk.

Na slechts één maand in de woestijn droomde Israël van hoeveel vlees en brood zij in Egypte hadden gehad. Hun slavernij waren zij blijkbaar nu al vergeten.

Wij christenen klagen ook veel! Het leven is zo vol van dingen waarover wij kunnen zeuren.

Maar wees een beetje voorzichtig met morren.

Mozes zei tegen Israël:

“Want de HEERE heeft uw gemor gehoord, waarmee u tegen Hem mort. Want wat zijn wij? Uw gemor is niet tegen ons, maar tegen de HEERE.” - Exodus 16:8

Waarom zijn wij nooit tevreden? Waarom is er altijd iets om over te klagen? Zorgt God niet goed genoeg voor u? Is dat wat u eigenlijk zegt?

2. God zorgt voor ons op de reis van het leven

Ter verdediging van de morrende Israëlieten: opvallend genoeg wordt hun morren beloond!

Wat zou er gebeurd zijn als zij niet hadden gemord? Wij weten het niet.

Maar dit weet ik wel: God verkiest boze mensen boven onverschillige mensen.

Als mensen morren, kun je ze tegenspreken en een probleem oplossen. Als zij alleen maar in hun hart kniezen, of als het ze werkelijk niet uitmaakt hoe het gaat in hun leven of in de kerk, dan is het veel moeilijker ze te helpen.

Er zijn momenten waarop morren, waarop verbale actie nodig is. Wanneer regeringen hun volk onderdrukken, hebben wij het recht en de plicht om onze stem te verheffen en op te staan.

Wanneer uw predikant onzin predikt, moet u iets doen.

Israël morde tegen God. Alsof Hij, Die hen had gered van de machtige legers van de farao, hen niet zou kunnen redden van de hongerdood.

Maar in plaats van hen te straffen, zegende God hen. Hij is JHWH, de God van het verbond. God had Israël uit Egypte gered, en Hij onderhoudt hen ook op de weg door de woestijn, omdat Hij had beloofd dat Hij ze naar het Beloofde Land zou leiden.

Daarom straft Hij niet, maar geeft Hij hun precies waarover zij klaagden dat zij het niet hadden: vlees en brood. Zijn voorziening is snel en afdoende.

Doet God dit altijd? Nee, helemaal niet.

Christenen die in gebieden van armoede leven, sterven ook van honger, net als hun atheïstische, islamitische of hindoeïstische burens. In Egypte helpt mijn kantoor op dit moment honderden Koptische en Soedanese christelijke gezinnen die geen geld hebben voor eten.

Waarom lijden kinderen van God honger? Ik heb geen antwoord.

Maar het is een feit dat God genoeg voedsel op aarde heeft gegeven voor alle mensen, en dat honger meestal het gevolg is van oorlogen, of van het gebrek aan een goede verdeling van het eten.

Maar hoe stelt dit antwoord de moeder en vader tevreden die tot God bidden om hulp omdat zij hun kinderen niet kunnen voeden?

Hoe helpt dit moeders in Jemen die hun kinderen in hun armen zien sterven?

Er is zoveel ellende in de wereld, zelfs voor hen die nederig en eerbiedig hun Heere Jezus Christus gehoorzamen.

Laten wij doen wat wij kunnen om anderen in nood te helpen, en eerst kijken waar onze eigen verantwoordelijkheid als mensheid ligt voordat wij God de schuld geven.

In het verhaal dat wij hebben gelezen in het boek Exodus zien wij dat God voedsel gaf aan alle mensen — kwartelvles in de avond, manna in de morgen.

Dit was een onmiskenbaar wonder, en het duurde veertig jaar voort, totdat het volk aan de grenzen van het Beloofde Land kwam.

Het volk had nooit gebrek aan voedsel, en zij hadden nooit te veel. God gaf hun precies genoeg — en daarmee zouden wij allen tevreden moeten zijn. Genoeg.

Johannes Chrysostomus, een kerkvader uit de vierde eeuw, zei in één van zijn preken dat de Egyptenaren met hun vleespotten veelvrat waren, en dat de Hebreeën moesten leren deze zonde van gulzigheid op te geven. God gaf hun precies genoeg, dag aan dag.

“Onze cultuur vertoont een schizofrene houding tegenover gulzigheid,” schrijft de Amerikaanse auteur Francine Prose in een boeiend boek getiteld *Gluttony*. Kijk maar eens een tijdje televisie, suggereert zij:

Het ene moment worden wij gebombardeerd met beelden van voedsel, advertenties voor restaurants, of de nieuwste zoete of vette snack, met recepten en kooktips. Een minuut later worden wij er door allerhande dure dieet-methodes aan herinnerd dat eten gelijkstaat aan zelfmoord, dat toegeeflijkheid en genieten gelijkstaan aan sociale isolatie en zelfvernietiging. En iemand verdient geld aan beide kanten van deze dubbelzinnigheid. Laten wij vandaag eten en drinken, en morgen gaan wij lijnen.

Wij verspillen zoveel voedsel, terwijl 690 miljoen mensen honger lijden. Hun honger is geen natuurwet. Het is omdat wij te veel eten en te veel verspillen.

Exodus 16:4 zegt dat het volk van Israël elke dag een dagrantsoen manna moest verzamelen. Dit begrip van dagelijkse voorziening, precies genoeg, weerspiegelt zich in het gebed van onze Heere:

“Geef ons heden ons dagelijks brood.” - Mattheüs 6:11

Zoals God voor Israël zorgde op zijn reis, zo belooft Hij ons alles wat wij nodig hebben wanneer wij bidden.

Hij verhoort dat gebed — geef ons heden ons dagelijks brood.... Hij geeft aan ons. Aan de gemeenschap.

Maar binnen de gemeenschap moeten wij vervolgens gebruiken wat wij samen hebben, het goed verdelen, op een rechtvaardige wijze. Niet voor mijzelf zoveel nemen dat anderen niet genoeg hebben.

Ik ben erg blij dat onze kerk in Arnhem betrokken is bij de plaatselijke voedselbank. Mensen helpen om genoeg eten te hebben, is wandelen in de voetstappen van Jezus Christus.

Er is voor ons in de Bijbel geen belofte van luxe; er is een belofte van de aanwezigheid van God voor hen die Hem willen dienen, en de belofte van voorziening van precies genoeg.

En niemand van ons heeft minder dan dat. God zij dank. En met wat wij over hebben, behoren wij elkaar te ondersteunen, en ook anderen verder weg.

3. Jezus is Gods voorziening voor ons

Het manna waarover wij in Exodus lezen, is belangrijk in het Nieuwe Testament. Jezus vergelijkt Zichzelf met dat manna — Hij zegt dat Hij het Brood des levens is dat uit de hemel is neergedaald.

Jezus voedde op wonderbare manier duizenden mensen — u kent het verhaal, toen deze mensen slechts enkele stukken brood en vissen bij zich hadden, hielp Jezus de armen, de bezitlozen, en mensen in grote nood.

Dit waren de mensen die bij God hoorden die hulp nodig hadden.

De wonderbare spijziging van deze mensen vond plaats aan de oostzijde van het Meer van Galilea — in de woestijn. Ik denk dat de evangelieschrijvers met opzet benadrukken dat dit gebeurde op een verlaten plaats. Het herinnerde de mensen aan het verhaal hoe Israël in de woestijn door God met brood werd gevoed.

Jezus legde de betekenis van de spijziging uit: zij moest de mensen doen begrijpen dat Hij in staat is voedsel te geven dat blijft tot in het eeuwige leven.

Niet ons welzijn in dit aardse leven, maar onze verhouding tot God is onze voornaamste zorg.

'Zoek eerst het Koninkrijk van God en dit alles waarnaar de wereld zo hunkert, krijgt u bovendien.'

Voor een christen behoort dit de volgorde te zijn. Eerst God, daarna de buik.

De Joden geloofden Jezus en Zijn uitspraken over Zichzelf als de Zaligmaker van de wereld niet echt, zelfs niet nadat zij hadden gezien hoe Hij duizenden mensen voedde met slechts enkele broden.

Daarom vroegen zij Hem Zijn woorden te bewijzen. Zij vroegen Hem:

“Welk teken doet U dan, opdat wij het mogen zien en U geloven? Wat voor werk doet U? Onze vaders hebben het manna gegeten in de woestijn; zoals geschreven staat: Hij gaf hun brood uit de hemel te eten.”

Jezus zei tegen hen:

“Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Mozes heeft u niet het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel. Want het brood van God is Hij Die uit de hemel neerdaalt en aan de wereld het leven geeft.”

Zij zeiden dan tegen Hem:

“Heere, geef ons altijd dat brood.”

Toen zei Jezus:

“Ik ben het Brood des levens; wie tot Mij komt, zal beslist geen honger hebben, en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst hebben.” Johannes 6:30-35

Jezus geeft ons niet iets dat eeuwig leven schenkt. Hij zegt dat Hijzelf dat brood is. Hij geeft niet een teken; Hij is het teken.

Hij is het Brood dat God uit de hemel heeft gegeven voor het eeuwige welzijn van de mensheid. De menswording, de komst van de Zoon van God naar onze wereld, is de grote boodschap van de Kerk.

Jezus wijst ons op dat andere leven, voorbij wat wij kunnen zien en aanraken. Hij richt onze harten en gedachten op het rijk van God Zijn Vader, de dimensie van de Geest waarin wij leven, en die ons onzichtbaar overal omringt.

“Zoek eerst het Koninkrijk van God”, dat zegt Jezus tegen deze arme volgelingen van Hem die zo bezorgd waren over het kopen van voedsel en kleding.

En voor ons, mensen die veel meer hebben dan wij nodig hebben, bevat “zoek eerst” een opdracht tot actie. Help hen die in nood zijn. Voed de armen.

Conclusie

God hielp Israël op zijn reis door de woestijn — met precies genoeg om hen te onderhouden.

Laten wij tevreden zijn met de wijze waarop onze Heere voor ons zorgt op de reis van ons leven.

Die beweging met God door het leven is soms pijnlijk, maar altijd lonend.

God heeft ons gered door Jezus Christus; op onze levensreis is onze aandacht gericht op het dienen van Hem; en op die reis is Hij met ons.

Wat een troost dat God Zichzelf aanbiedt in brood en wijn, om deel uit te maken van uw leven, om u te onderhouden, om u te zegenen met gemeenschap met Hem — zelfs te midden van uw huidige problemen of hoofdbreken of zorgen — van welke aard die ook zijn.

En een deel van wat wij doen op onze reis met God, is zorgen voor andere mensen in nood.

Moge de Heilige Communie vandaag een oase-ervaring zijn, waarin God u rust geeft, en vreugde, en vrede, en kracht voor de weg.

Wij openen onze handen als een beker, om van Hem te ontvangen wat wij nodig hebben. Hij voedt u door Zichzelf aan u te geven, het Brood des levens.

En daardoor helpt Hij u om uw tocht door de woestijn te volbrengen en andere mensen onderweg te helpen.

+In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.